

Sygn. akt II CSK 366/14

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa F. Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością z siedzibą w B.

przeciwko P. Spółce

Akcyjnej w W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 grudnia 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 30 października 2013 r., sygn. akt I ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3600 zł
(trzy tysiące sześćset zł) tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego,**

**3. przyznaje adw. M.S. od Skarbu Państwa (Sądu
Apelacyjnego w (...)) kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta zł)
powiększoną o podatek od towarów i usług należny od tego
rodzaju czynności tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej
powodowi w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powódka F. Sp. z o.o. w B. wnosila o zasądzenie od pozwanego P. S.A. w W. Oddział w O. kwoty 150.000 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powódki w wyniku przeprowadzenia przez nią gazociągów oraz kwoty 200.000 zł z tytułu spadku wartości tej nieruchomości.

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w K. odrzucił pozew w zakresie żądania zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powódki za okres od 1 stycznia do 27 stycznia 2006 r., zasądził od pozwanego P. S.A. w W. na rzecz powódki F. sp. z o.o. z siedzibą w B. kwotę 32.063 zł z ustawowymi odsetkami, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Wyrokiem z dnia 30 października 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) uwzględniając apelację pozwanej oddalił powództwo oraz oddalił apelację powódki.

W sprawie ustalono, że na terenie nieruchomości, która obecnie stanowi własność powódki, wybudowane zostały przez W. w P. (poprzednika prawnego pozwanej) w latach siedemdziesiątych XX w. trzy gazociągi. Decyzje o lokalizacji inwestycji, a także decyzje zezwalające na wstęp na teren nieruchomości w celu budowy i eksploatacji gazociągu zapadły na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U. Nr 17, poz. 70 ze zm.).

Sąd Apelacyjny uznał, że decyzje te tworzyły po stronie pozwanej tytuł prawny do stałego korzystania z nieruchomości w przyjętym w nich zakresie. Sąd ustalił na tej podstawie, że przedsiębiorstwo przesyłowe wykonywało przyznane mu uprawnienia w dobrej wierze, co oznacza, że nie jest ono zobowiązane do uiszczenia wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości (art. 224 § 1 k.c.). Jednocześnie uznał, że prawomocny wyrok zasądzający od pozwanego na rzecz powoda wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości w okresie wcześniejszym nie stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu odmiennej oceny stosunków między stronami, ponieważ w toku

niniejszego postępowania badane były fakty niepodnoszone we wcześniejszej sprawie.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 35 i art. 36 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, art. 225 k.c. w zw. z art. 24 k.c. i art. 365 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

We wniosku powołano przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zdaniem skarżącego orzeczenie w sposób oczywisty narusza art. 35 i 36 u.z.t.w.n., art. 225 k.c. w zw. z art. 224 k.c., a także art. 365 § 1 k.p.c. W jego ocenie sąd odwoławczy błędnie uznał, że strona pozwana posiada nieograniczone uprawnienie do trwałego, bezterminowego korzystania z nieruchomości stanowiącej własność strony powodowej w zakresie odnoszącym się do posadowionej infrastruktury przesyłowej i że w konsekwencji jest posiadaczem nieruchomości w dobrej wierze, a zatem nie jest zobowiązana do uiszczenia wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości.

Skarżący wskazał także, że w sprawie pominięto fakt, iż w prawomocnym orzeczeniu z dnia 10 sierpnia 2007 r. w sprawie o sygn. akt X GC (...) Sąd Okręgowy w Ł. uznał pozwanego za posiadacza nieruchomości w złej wierze i zobowiązał go do wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka sprzeczności wyroku z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienie SN z dnia 8 marca 2002 r., sygn. akt I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2003 r., sygn. akt V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego wyroku uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom (por. m.in. postanowienie SN z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, postanowienie SN z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonych przepisów prawa nie jest wystarczający, gdyż nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, Lex nr 1232793). Mimo bowiem nawet oczywistego naruszenia prawa, wyrok może być prawidłowy (postanowienie SN z dnia 7 grudnia 2011 r., V CSK 113/11, nie publ.). Skarżący nie wykazał, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu oraz że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy.

Decyzja wydana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.) jest tytułem prawnym dla przedsiębiorcy przesyłowego do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 r., III CZP 116/09, OSNC-ZD 2010, nr 3, poz. 92). Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, (OSNC 2014, nr 7-8, poz. 68), decyzja ta prowadzi do wywłaszczenia właściciela nieruchomości przez trwałe ograniczenie jego prawa. Przedsiębiorca korzystający z urządzeń przesyłowych przystępuje do wykonywania uprawnień, jakie dla niego wynikają z ustaw wywłaszczeniowych nie "obok" właściciela, co jest właściwe dla posiadacza służebności gruntowej, ale

w zakresie, w którym właściciel został ograniczony w przysługującym mu prawie w interesie publicznym i na rzecz państwa.

Decyzja administracyjna wydana na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 u.z.t.w.n. kreuje obowiązek znoszenia przez właściciela tej nieruchomości ograniczeń wynikających z uprawnienia przyznanego wskazanemu podmiotowi (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2014 r., III CZP 107/13, Biul. SN 2014, nr 6, poz. 7). Działania przedsiębiorcy korzystającego z urządzeń przesyłowych, które legalnie postawił na cudzej nieruchomości w związku z wywłaszczeniem jej właściciela przez ograniczenie przysługującego mu prawa własności – jest wykonywaniem uprawnień zagwarantowanych takiemu przedsiębiorcy w ustawie (art. 35 u.z.t.w.n.) (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 68).

Nie może też być mowy o oczywistym naruszeniu art. 365 § 1 k.p.c. Przepis ten interpretowany jest jako związanie rozstrzygnięciem zawartym w sentencji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2000 r., II CKN 655/98, nie publ.). Niemożność badania określonej kwestii w późniejszym postępowaniu dotyczy jedynie wypadków przesądzenia prawomocnym wyrokiem kwestii prejudycjalnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2002 r., V CKN 1110/00 i z dnia 4 marca 2008 r., IV CSK 441/07, nie publ.), lub zasadności części tego samego roszczenia, które stanowi przedmiot późniejszego powództwa (por. wyrok z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 89/05, OSNC 2007/1/15) i oparte jest na tych samych okolicznościach faktycznych. Nie dotyczy natomiast ani ustaleń faktycznych, ani oceny dowodów ani pozostałych motywów rozstrzygnięcia, które pomocne mogą być jedynie w ustaleniu zakresu przedmiotowego rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2003 r., IV CKN 1073/00, nie publ.). W sprawie niniejszej część powództwa dotyczy zupełnie innych roszczeń, niż zgłaszane w poprzedniej sprawie, a ponadto Sąd Apelacyjny rozważał nowe okoliczności faktyczne. Wszystko to powoduje, że nie można mówić o jednoznacznym i oczywistym naruszeniu art. 365 § 1 k.p.c.

W konkluzji należy stwierdzić, że powołana we wniosku przesłanka nie została wykazana. Okoliczności sprawy nie wskazują także na występowanie innych przesłanek przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 19 i § 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461).

Na wniosek pozwanego zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 490).